

DE DRAAD

De draad is een **model** en een **methode** om de emotionele ontwikkeling te verhelderen voor ouders, begeleiders, leerkrachten en cliënten. Het wil helpen opvoedings- en begeleidingsvragen te analyseren aan de hand van de metafoor van een draad om zo bij te dragen tot een betere afstemming tussen de cliënt en de belangrijke mensen rond hem.

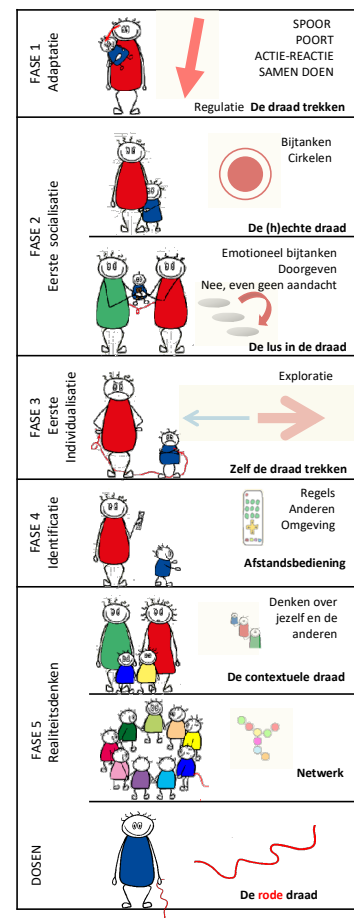
Met de QR code kan je in een video het tekenen van het model volgen. Deze video is onderdeel van het CCE-podium ¹(2022) dat ik mocht maken over 'de draad'.

De draad is opgebouwd op de schouders van twee Hollandse meesters: Anton Došen en Jacques Heijkoop. De fasen van Došen worden in het **model** van de draad onderscheiden in een aantal handvatten (figuur 1). Het zoeken naar verbinding in de methode Heijkoop wordt vorm gegeven door in de **methode** van de draad de nadruk te leggen op het zoeken naar de wederzijdse draad tussen de cliënt en zijn belangrijke anderen.

De draad als **model** staat voor hechting als een solide basis om emotioneel en sociaal te ontwikkelen. Hechting is in de sociaal-emotionele ontwikkeling van een persoon het scharniermoment tussen regulatie en exploratie. Het is de centrale motor die maakt dat iemand de wereld verder kan exploreren. De hechtingsdraad ondersteunt en geeft vorm bij het opbouwen van een eigen draad van de cliënt. Wat heeft de cliënt en de belangrijke ander nodig om een draad met mekaar te krijgen? (de draad trekken)? Wie is de levenslange draad voor de cliënt (de hechte draad)? Hoe verloopt het doorgeven van deze draad (de lus in de draad)? Als begeleider of als leerkracht krijg je immers de draad over van de belangrijkste hechtingsfiguren. Wanneer door aangeboren oorzaken of door een hechtingstrauma een warrige draad is ontstaan, voel je als leerkracht of begeleider dat je de draad vaak verliest, zodat je moet reguleren in de draad door het trekken van de draad in spoor, poort, actie-reactie en samen doen. Wanneer de hechting solide is, voel je de draad aan als constructief en kan de nadruk liggen op het aanleren van sociale en andere vaardigheden.

De draad als **methode** wil een gereedschap zijn om zicht te krijgen op hechting en wat je in je omgang kan betekenen in functie van de ontwikkeling van een persoon. Hoe kan je mensen met ernstige probleemgedrag invloed geven door rekening te houden met jouw opstelling en hun opstelling? Hoe kan je op een andere manier naar een cliënt te kijken en een positieve relatie ontwikkelen? Daarbij zoek je naar de krachten van de cliënt en van zijn omgeving. Bij een hechtingstrauma gaan we wat ouders doen in gewone ontwikkeling leeftijdsadequaat vertalen naar de cliënt. Hoe kan een begeleider, een leerkracht een ankerfiguur worden die bij een warrige hechting kan ondersteunen om de wereld van de cliënt groter te maken? Bij aangeboren problemen in hechting zoeken we uit wat helpt om een betere manier van samenleven met de cliënt te vinden door uit te zoeken hoe we het spoor, de poort, actie-reactie en samen doen best kunnen reguleren. Bij problemen rond het doorgeven van de draad waar de cliënt blijft cirkelen rond enkele belangrijke anderen zoeken we de lus in de draad te vergroten door af te wisselen tussen bijtanken, doorgeven en helpende grenzen.

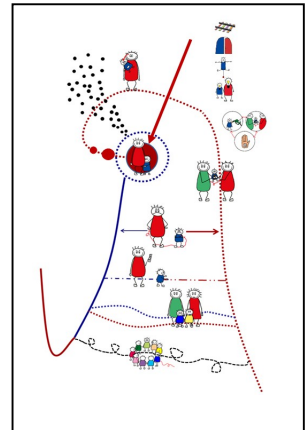

Figuur 1

¹ <https://cce.nl/video/emotionele-ontwikkeling-en-de-draad-tussen-ouder-en-kind>

In de **methode** 'de draad' gaat het niet om een fase of diagnose, maar om het heen en weer bewegen tussen de sterkste draad en het kwetsbare plekje in de draad. De sterkste draad staat voor wat de cliënt (aan)kan als hij op zijn best functioneert. Het kwetsbare plekje staat voor dat plekje in de draad waar de cliënt steeds op terugvalt. Het plekje dat maakt dat de draad soms zo kort is. Het plekje dat de ouder of begeleider aanvoelt als moeilijk te reguleren.

1. *Moet je trachten om een **nabije draad te trekken** naar de cliënt door te reguleren in spoor, poort, actie-reactie en samen doen?*
2. *Hoe kan je werken aan een **hechtingsdraad**? Hoe kun je een persoon duidelijk maken dat er iemand voor hem zorgt?*
3. *Hoe kan je werken aan een **lus** in de draad, aan het zo veilig mogelijk doorgeven van de draad?*
4. *Hoe kan je de cliënt **de eigen draad laten ontdekken door confrontatie en grenzen**, zodat hij met het eigen zelf aan de slag kan?*
5. *Kan je werken aan **afstandsbediening** naar regels, naar de ruimere wereld, naar anderen?*
6. *Kun je bezig zijn met de **contextuele draad**, het reflecteren over zichzelf en anderen?*
7. *Wil je zorgen dat de draad een **netwerk** wordt?*
8. *Werk je met de **rode draad** en de persoonlijke levensplanning, aan reflectie op het leven? Aan intimiteit, integriteit, emancipatorisch werken?*

De metafoor van een draad is makkelijk te visualiseren en in een eenvoudige taal te vertalen. In de loop van de jaren zijn er heel wat werkvormen ontwikkeld. Er zijn werkschema's voor begeleiders, voor leerkrachten, ouders en cliënten. Er zijn screeningsinstrumenten (T. Van Wezemaal (red.)). Er zijn tools om te werken rond de dynamiek in de draad. Er is een interviewspeel (E. Janssens en K. Van Acker) en een vertaling "mijn draadjes doen zien" en "zien doen" (K. Van Dyck) om therapeutisch met kinderen en jongeren te werken.

Meer info op www.gerritvignero.be

Literatuur

- Došen, A. (2014). *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking. Een integratieve benadering bij kinderen en volwassenen*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.
- Heijkoop, J. (1992, 1995⁴). *Vastgelopen. Anders kijken naar begeleiding van mensen met een verstandelijke handicap met ernstige gedragsproblemen*. Baarn: Nelissen.
- Heijkoop, J. (2015) *Ontdekkend kijken. Basisboek methode Heijkoop*. Heijkoop academy.
- Janssens, E. & Van Acker, K. (2021). *Ontwarde draad. Intervisiespel over de emotionele ontwikkeling*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.
- Van Dyck, K. (2023). *Toolkit "mijn draadjes doen zien" en "zien doen"*. In ontwikkeling.
- Van Wezemaël, T. (red) (2021). *Screeningsinstrument 'de draad'*. Niet gepubliceerd document.
- Vignero, G. & Wouters, H. (2006). Een dubbele kijk op probleemgedrag: Heijkoop en Došen. *Vibeg-Echo's*, 27.
- Vignero, G. (2014, 2020⁴). *De hechte draad tussen ouder en kind. Beter begrijpen van (probleem)gedrag van een kind thuis, op school en daarbuiten*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.
- Vignero, G. (2011, 2021⁵). *De draad tussen cliënt en begeleider. De emotionele ontwikkeling als inspiratiebron in de begeleiding van personen met een verstandelijke handicap*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.
- Vignero, G. (2017, 2021²). *Ontwarring en ordening van de draad. Verbindend werken met cliënten met probleemgedrag*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.
- Meer info op www.gerritvignero.be